

PRITARTA
Kauno miesto savivaldybės tarybos
2015 m.
sprendimu Nr.

PATVIRTINTA
Kauno lopšelio-darželio „Kodėlčiukas“
direktorius 2015 m.
įsakymu Nr.

KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „KODĖLČIUKAS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Kauno lopšelis-darželis „Kodėlčiukas“ – juridinis asmuo, nesiekianti pelno Kauno miesto savivaldybės institucija.

Grupė – neformaliojo švietimo mokykla.

Tipas – lopšelis-darželis.

Adresas – S. Raštikio 21, Kaunas, 50135

Telefonai: (8 37) 31 39 85, 31 40 73, faksas (8 37) 31 40 73

Elektroninis paštas: kodelciukas@mail.lt.

Interneto svetainės adresas – www.kodelciukas.com.

Švietimo teikėjo savitumas

Lopšelis-darželis „Kodėlčiukas“ įsikūręs Kauno miesto Žaliakalnio nuosavų namų mikrorajone, kuriame palyginti tankus ikimokyklinių įstaigų tinklas (kelios ikimokyklinės įstaigos netoli viena kitos), gretimai – Kauno technologijos universiteto inžinerijos licėjus. Į įstaigą vaikai priimami iš įvairių miesto rajonų, pageidaujantis lankyti šį darželį.

Tai kompaktiškas keturių grupių lopšelis-darželis, kurį vaikai lanko nuo pusantrų iki septynerių metų. Jame vykdomos, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programos, kurios apima ugdymo procesą ir turinį, metodus bei organizavimo formas, materialinę bazę, šeimos ir švietimo įstaigos sąveiką. Į grupes ikimokyklinio amžiaus vaikai skirstomi pagal du amžiaus tarpsnius nuo pusantrų iki trijų ir nuo trijų iki šešerių.

Ugdymo įstaigos savitumą lemia Reggio Emilia elementų taikymas. Taikomos šio metodo priemonės: smėlio stalas, šviesos stalas, šviesos stalui tinkamos priemonės, veidrodžiai, prožektoriai, skatina vaikus eksperimentuoti, sudaro sąlygas kiekvienam vaikui išreikšti save įvairiais būdais. Šios priemonės yra kompiuterių grupėje, kur vaikai supažindinami su kompiuteriu, kompiuteriniais ugdomaisiais žaidimais.

Lopšelio-darželio „Kodėlčiukas“ visos pedagogės įstojo į respublikinę ikimokyklinių įstaigų darbuotojų asociaciją ir tapo jos narėmis. Darželyje vyksta sveikos gyvensenos ugdymas pasirenkant įvairias visuminės sveikatos temas. Sveikatos skatinimo idėjos integruojamos kasdienio ugdymo veiklose, kurias inicijuoja ugdytiniai, tėvai, pedagogai.

Lopšelis-darželis turi šias tradicijas: švenčia metines šventes – Rudenėlio, Adventinę vakaronę, Kalėdas, Užgavėnes, Kaziuko mugę, Velykas, Žemės dieną, Motinos, Tėvo dieną, „Kodėlčiuko“ šventę, dalyvauja teatro dienelese, dainų dainelėje, giesmių giesmelėje, rengia vakarones, popietes, rytmečius, bendradarbiauja su Kauno ir šalies darželiais, mokyklomis, seniūnija ir kitais socialiniais partneriais.

Palaikomi glaudūs ryšiais ir bendradarbiaujama su šiomis ikimokyklinėmis įstaigomis, mokyklomis: Kauno lopšeliais-darželiais „Naminukas“, „Malūnėlis“, „Vėrinėlis“, „Radastėlė“, „Šermukšnėlis“, „Linėlis“, „Svirnelis“, „Vaidilutė“, Kauno vaikų darželiu „Nykštukas“, mokykla-

darželiu „Rūtėlė“, Kauno technologijos universiteto inžinerijos licėjumi, Senamiesčio pagrindine mokykla ir kitomis Žaliakalnio seniūnijos ir Kauno ikimokyklinėmis įstaigomis. Dalyvaujame ir organizuojame seminarus, konferencijas, įvairius renginius, parodas, akcijas, popietes, vakarones, rytmečius.

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą

Įstaigos ikimokyklinio ugdymo programa parengta atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Konstituciją, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvenciją (ratifikuota 1995m. liepos 3d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr.I-983), Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. gegužės 20d. nutarimu Nr. IX-1569 patvirtintą, Vaiko gerovės valstybės politikos koncepciją, Rengimo šeimai ir lytiškumo programą (2007), Gyvenimo įgūdžių programą (2004). Ikimokyklinio ugdymo programa atliepia Valstybės švietimo strategijos 2013–2022 metų nuostatas ir Kauno miesto savivaldybės 2013-2015 m. strateginio plano ir Kauno lopšelio-darželio „Kodelčiukas“ 2013–2015 metų strateginio plano nuostatas.

Vaikystė – tai asmenybės psichinių, dvasinių ir fizinių galių formavimosi laikotarpis. Tai pats įspūdingiausias žmogaus gyvenimo laikotarpis ir imliausias amžiaus tarpsnis. Vaikai natūraliai veržiasi pažinti pasaulį, stengiasi tobulėti, mokosi bendrauti, būti savarankiški. Vaikystėje vyksta ypatingai didelės permainos, kurios vėliau tik tobulėja. Šiuo metu labai svarbus vaikui yra ugdymas, tinkamas jo organizavimas.

Ši programa orientuojama į vaiką, jo gebėjimus ir galių ugdymą. Vaikui sudaromos palankios sąlygos tirti pasaulį, bandyti ir klysti, taisyti savo klaidas, keisti kitus ir keistis pačiam. Svarbu duoti savarankiškai vaiko iniciatyvai erdvės, laiko ir profesionalaus dėmesio. Siekiant vaikų kuo didesnio savarankiškumo, ugdymas bus organizuojamas netiesiogiai, suteikiant vaikams galimybę kūrybiškai pertvarkyti pedagogo siūlomas idėjas, skatinamas vaikų iniciatyvumas. Bus atsižvelgiama į vaikų išsivystymo lygį, jų individualius ir specialiuosius poreikius.

Vaikas – savitos kultūros atstovas, aktyvus veikėjas atsiskleidžiantis tada, kai su juo gerai elgiamasi, leidžiama pasireikšti bendraujant su bendraamžiais ir suaugusiais.

Vaikai, kaip ir suaugę yra mūsų tautos dalis. Augdami jie perima jos kalbą, papročius, kultūrą. Pirmieji įgūdžiai, vertybių nuostatos formuojasi šeimoje. Todėl mums svarbu išsaugoti savitas vaikystės vertybes, puoselėti vaiko unikalumą ir jo norą tobulėti. Organizuojant ugdymą, siekiama išugdyti visapusišką, savarankišką asmenybę, kuri sugebėtų gyventi visuomenėje, naudodamasi jos nuostatomis, turtais, papročiais, tradicijomis.

Vaiko šeima įtraukiama į ugdymo procesą, siekiant padėti tėvams pasijusti kompetentingais ugdyti savo vaiką ir matyti prasmę pačiame ugdymo procese. Nuolat siekiame, kad vaiko tėvai (globėjai) dalyvautų ugdymo procese ir būtų aktyvūs bendruomenės nariai. Jie turi galimybę rinktis, kiek ir kaip dalyvauti darželio veikloje: siūlyti idėjas, teikti patarimus, kurti grupės aplinką, dalyvauti renginiuose, išvykose.

Vaikai ir jų poreikiai

Lopšelis-darželis tenkina svarbiausius vaiko poreikius: bendravimo, pažinimo, saviraiškos, judėjimo, fizinio ir psichinio saugumo, puoselėja iniciatyvumą, individualumą, kūrybiškumą.

Ikimokyklinis amžius – žaidimų ir atradimų amžius. Ugdytinių stebėjimai leidžia teigti, kad: vaikas stengiasi suprasti supančią aplinką ir savo vietą joje, atsisako betarpiškos tėvų ir auklėtojų globos, tikslesnė vaiko veikla, tačiau dar nepastovus dėmesys.

Vaikų emocinė patirtis turtėja, plėtojasi ir vaikas įsitraukia į bendrą veiklą. Susidaro tam tikri vaiko savitarpio santykiai su vienmečiais. Tie santykiai realizuojami žaidimų metu. Užmegzdamas vis naujus ryšius, vaikas atranda elgesio formas, padedančias bendrauti vienmečių grupėje. Pradedama dominuoti bendri vaikų žaidimai. Žaidžiant vaikui malonumą teikia pats procesas.

Vaikų kalboje vyksta esminiai pakitimai, labai prasiplečia žodynas, atsiranda elementarios samprotavimo rūšys. Tačiau dar vaiko kalba – situacinė. Jiems patinka atkartoti girdėtas trumpas pasakas, nekreipiant dėmesio į turinį.

Pradedama vaizduoti nesudėtingus tikrovės daiktus, taikant linijas, spalvas, orientuotis popieriaus lape, atsiveria kūrybos, pažinimo, eksperimentavimo, atradimų horizontai. Jie ieško bendraamžių draugijos, todėl bendravimas jiems teikia džiaugsmą. Patys savo noru įsitraukia į veiklą, ne visada pasitenkina tik veiksmu, bet siekia ir rezultato.

Pedagogai, panaudodami Reggio Emilia ugdymo sistemos metodą, sudaro sąlygas kiekvienam vaikui išreikšti save įvairiais būdais, naudojant daug įvairiausių resursų, ne tik tipišką veiklos medžiagą. Saviraišką įvairiomis priemonėmis integruota į visą ugdymosi procesą.

Šiuolaikiniai vaikai, augantys žinių ir technologijų visuomenėje, labai anksti pradeda domėtis kompiuteriu, nori išmokti žaisti kompiuterinius žaidimus, piešti. Tai daro įtaką vaikų poreikiams, todėl kompiuterių grupėje vaikai supažindinami su kompiuteriu ir kompiuteriniais ugdomaisiais žaidimais.

Korekcinė specialistų pagalba padeda vaikui ikimokykliniais metais „ištaisyti“ kalbą, padėties, judesio ir skeleto raumenų sistemos sutrikimus. Tai suteikia vaikui pasitikėjimo savo jėgomis bei subręsti mokyklai.

Pedagogų ir kitų specialistų pasirengimas

Įstaigoje dirba 28 darbuotojai, iš jų 12 pedagogų dirbančių su vaikais. Tai išsilavinę ir kvalifikuoti pedagogai. Korekcinę pagalbą vaikams, turintiems kalbos ir komunikacijos, judesio ir padėties sutrikimų, teikia logopedė ir neformaliojo ugdymo mokytoja kūno kultūrai. Integruotai, atsižvelgiant į vaikų amžių, taikomas kompiuterinis ugdymas.

Pedagogų komanda yra kvalifikuota, kompetentinga, gebanti keistis, nuolat besimokanti, ieškanti naujovių jas įgyvendinanti ir į naujoves žiūrinti, kaip į nuolat kintančią ir atsinaujinančią sistemą. Nuolat tobulėja, siekia naujų žinių ir profesinių įgūdžių, kelia savo kvalifikaciją kursuose, seminaruose, konferencijose, metodinėse diskusijose, studijuoja pedagoginės literatūros leidinius, dalijasi gerąja darbo patirtimi, organizuoja atviras veiklas, šventes, pramogas, dalyvauja įvairiose projektinėse veiklose mieste ir respublikoje. Pedagogai, nuolat bendraudami tarpusavyje ir su šeima, siekia konstruktyvaus abipusio dialogo, visapusiško ugdymo paslaugų kokybės bei tėvų ir pedagogų interesų, poreikių ir lūkesčių dermės. Todėl stengiasi suprasti ir pažinti vaiko vidinį pasaulį, objektyviai vertinti jį kaip asmenybę, pratinti sutartinai veikti mažomis grupelėmis, kurti aplinką, skatinančią ugdyti kūrybingą, aktyvią ir gebančią bendrauti asmenybę.

Pedagogai ugdydami vaikus atlieka daug įvairių funkcijų: planuoja ir organizuoja ugdymo procesą, jį analizuoja, vertina ugdytinių veiklą, pasiekimus.

Pedagogai, kad sėkmingai ugdytų vaikus, atsižvelgia į individualius vaiko fizinius, socialinius, psichologinius poreikius, gebėjimus, norus, svajones. Vaikams suteikiama galimybė pasirinkti veiklos būdą, priemones, veiksenas ir skatinama kūrybiškai reikšti savo mintis. Taip pat svarbus veiksnys yra ugdomoji bei grupės aplinka, kuri nulemia ugdymo kokybės efektyvumą. Ugdytiniai turi jaustis gerai, jaukiai, saugiai.

Visi lopšelio-darželio „Kodėlčiukas“ pedagogai nuo 2015 metų yra Respublikinės ikimokyklinių įstaigų darbuotojų asociacijos „Sveikatos želmėnėliai“ nariai. Pedagogai dalyvauja ir patys savo įstaigoje organizuoja seminarus, dalinasi gerąja darbo patirtimi pasirenkant įvairias visuminės sveikatos temas.

Pedagogai pakankamą dėmesį skiria vaikų pasiekimų vertinimui. Į vaikų pasiekimų vertinimą įtraukiama šeima. Informacijos sklaida teikiama tėvams nuolat. Padeda įžvelgti vaikų ugdymosi rezultatus sukurta veiksminga ugdytinių pasiekimų vertinimo sistema darželyje, kuria sėkmingai vadovaujasi pedagogai. Skatinamas aktyvus bendradarbiavimas tarp pedagogų ir tėvų, ugdant vaikus ir vertinant jų pasiekimus.

Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Įstaigos dirbančios pagal ikimokyklinio ugdymo programą, paskirtis – padėti šeimai ugdyti vaiką, todėl atsižvelgiant į tėvų pageidavimus ir lūkesčius vaiko atžvilgiu, lopšelis-darželis „Kodėlčiukas“, kartu su šeima, tenkina svarbiausius vaiko poreikius: pažinimo, saviraiškos,

judėjimo, bendravimo, fizinio ir psichinio saugumo, puoselėja jo individualumą, iniciatyvumą, kūrybiškumą.

Darželį lanko 2,6% vaikų iš mišrių šeimų, todėl nemažas dėmesys skiriamas komunikavimo kompetencijai ugdyti. Tėvai pageidauja, kad vaikai gebėtų taisyklingai bendrauti lietuvių kalba, būtų sudarytos sąlygos puoselėti tautos kultūrą, tradicijas ir papročius.

Atliekant tėvų apklausas, išryškėja jų pageidavimai pasitelkti papildomo ugdymo specialistus: sportinių šokių, keramikos, dailės, anglų kalbos.

Atliktas „Platusis auditas“ leido išsiaiškinti ar lopšelio-darželio veikla atitinka tėvų (globėjų) lūkesčius ir pageidavimus. Matome, kad tėvai ir globėjai yra patenkinti teikiamomis paslaugomis ir jų kokybe. Stengiamės, kad ugdymo procesas atitiktų laikmečio keliamus reikalavimus ir tikslus, ieškome įdomesnių darbo formų ugdant mažąjį žmogų ir platesnės informacijos sklaidos. Organizuojame daug renginių, į kuriuos įtraukiami ugdytinių tėvai.

Programos atnaujinimas

Programa bus atnaujinama, tobulinama, koreguojama, atsižvelgiant į vaikų pasiekimų vertinimo rezultatus, poreikių kaitą, tėvų lūkesčius ir pageidavimus, pedagogų pastebėjimus ir rekomendacijas, ugdymo aplinkos pokyčius, vidaus audito rezultatus.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Ugdymo principai – pagrindinės idėjos, esminiai reikalavimai, kuriais vadovaujamosi numatant ugdymosi uždavinius, parenkant ugdymo turinį, metodus, priemones, kuriant aplinką ir organizuojant ugdymo procesą.

Vaikai ugdomi humanistine (vaiko saviraiška, savęs realizavimo) – progresyvistine (gebėjimas spręsti problemas, kritiškai vertinti sukaupią informaciją, mokytis, mąstyti) kryptimis. Šios kryptys grindžiamos principais:

Humaniškumo principas – gerbiamas vaikas kaip asmenybė, garantuojama jam teisė gyventi ir elgtis pagal prigimtį bei asmeninę patirtį; rodomas pasitikėjimas ir pagarba.

Demokratiškumo principas – siekiama lygiavertės vaiko ir ugdytojų sąveikos; sudaromos vaikui galimybės rinktis veiklą, partnerius, būti pripažintu ir lygiaverčiu.

Individualumo principas – siekiama pažinti ir atsižvelgti į vaiko asmenybę (augimo ir vystymosi tempą, patirtį, gyvenimo ritmą, pasaulio pažinimo būdus); sudaromos tinkamos sąlygos kiekvieno vaiko gebėjimams lavinti; ypatingas dėmesys skiriamas gabiems ir specialiujų poreikių vaikams.

Vieningumo principas – stengiamasi, kad ugdymo turinys ir ugdymo procesas laiduotų darną tarp vaiko fizinių ir psichinių galių, dvasinio ir materialaus pasaulio pažinimo; siekiama veiklų (kalbinės, meninės, žaidybinės, darbinės) sąryšio; šeimos, darželio ir mokyklos ugdymo tikslų, principų vieningumo.

Pilietiškumo principas – sudaryti sąlygas pažinti, gerbti žmoniškąsias vertybes, tautos kultūrą, tradicijas, papročius, meną ir juos integruoti į kasdieninį vaiko gyvenimą.

III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas – *atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninės, socialinius, pažintinius poreikius.*

Uždaviniai

- * Gerbti ir palaikyti vaiko žaidimą ir kitą veiklą, sudaryti sąlygas jų plėtotei.
- * Skatinti veikti, bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais ir suaugusiais. Plėtoti jo emocinę, socialinę ir kultūrinę patirtį.
- * Saugoti ir stiprinti vaiko psichinę ir fizinę sveikatą, garantuoti jo saugumą, tenkinti aktyvumo ir judėjimo poreikį.
- * Plėsti vaiko supratimą apie aplinkinį pasaulį, sudarant galimybes patirti pažinimo džiaugsmą, plėtoti intelektualius gebėjimus.
- * Ugdyti vaiko kalbą kaip saviraiškos, bendravimo, pažinimo priemonę.
- * Ugdyti vaiko kūrybiškumą, pagarbą tradiciniam menui, padėti atsiskleisti įvairiomis meno priemonėmis.

IV. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

Ugdymo ir ugdymosi turinio medžiaga įgyvendinama orientuojantis į ugdymo programoje išskeltus tikslus ir uždavinius, numatytus siektinus rezultatus, t. y. į konkretaus vaiko amžiaus tarpsnio bendruosius ir specialiuosius gebėjimus, kompetencijas ir vertybines nuostatas.

Programa sudaryta, apimant visų vaikui reikalingų kompetencijų ugdymą – aštuoniolika vaiko ugdymosi pasiekimų sričių ir vaiko pasiekimų žingsnių, kurie rodo jo gebėjimų augimą ir pažangą.

Metodai parenkami atsižvelgiant į vaikų norus, pedagogų sumanymus, vietą, šeimos rekomendacijas, pedagogų gerąją patirtį.

Ugdymo procese kūrybinę pedagogo ir vaiko sąveiką užtikrina taikomi **ugdymo(si) metodai**:

♦ **Žaidybinis** – skatinantis vaikų teigiamas emocijas, padedantis formuoti socialiniams įgūdžiams, natūraliu būdu sukcentruoti dėmesį į ugdomąją veiklą. Žaisdami vaikai išgyvena įvairius vaidmenis, išreiškia emocijas, kuria įvairias situacijas.

♦ **Žodinis** (pasakojimas, pokalbis, diskusija) – suteikiantis galimybę perduoti informaciją. Vaikai skatinami klausyti, girdėti ką sako kiti, išsakyti savo nuomonę.

♦ **Kūrybiškumą skatinantis** – sudarantis sąlygas vaikams kelti ir įgyvendinti savo idėjas, ieškoti problemų sprendimo būdų, pvz., „minčių lietus“.

♦ **Tyrinėjimas, eksperimentavimas** – skatina vaiką aktyviai daryti atradimus, atlikti bandymus, eksperimentuoti.

♦ **Stebėjimas** – suteikia galimybę pažinti vaiką, atskleisti jo gebėjimus.

♦ **Vaizdinis** – nukreiptas į vaizdinių formavimą apie vaikus supančio pasaulio objektus ir reiškinius.

♦ **Praktinis** – padeda vaikams per veiklą pažinti ir suprasti juos supančią aplinką.

♦ **Projektinis** – atveria galimybes naujoms temoms, perspektyvoms, kūrybiškam mąstymui, įvairių interpretacijų bei sprendimų pasiūlymams. Skatina aktyvesnę šeimos dalyvavimą, padeda rasti naujų ugdymo turinio įgyvendinimo priemonių.

♦ **Aktyvus** (sportinės veiklos) – estafetės, judrieji, komandiniai žaidimai, fiziniai pratimai, trikrepsis, futboliukas.

♦ **Interpretacija** – skatinama vaiko saviraiška, padedama jam atsiskleisti, „pabėgti nuo tikrovės apribojimų, susitapatinti su personažais, vaidinti, išgalvoti įvairias situacijas, istorijas, pritaikyti joms tinkamus vaidmenis, veiksmus.

♦ **Išvykos, ekskursijos** – siekiama turtinti vaikų pažintinę patirtį, plėsti akiratį, susipažinti su aplinka, įgyti socialinių įgūdžių, patirti naujų įspūdžių.

♦ **Relaksacija** – taikomi įvairūs atsipalaidavimo būdai kasdieninėje vaiko veikloje, padedantys jam pailsėti, nusiraminti, pačiam pajusti ir kaitalioji ramią veiklą su aktyvia.

Ugdytinios kompetencijos ir pasiekimų sritys (vertybinės nuostatos, esminiai gebėjimai)	Turinys nuo 1,5-3 m. Vaikų veiksenos	Turinys nuo 3-5 m. Vaikų veiksenos
SOCIALINĖ KOMPETENCIJA 3. Emocijų suvokimas ir raiška. Vertybinių nuostata Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. Esminis gebėjimas Atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus (užjaučia, padeda). 4.Savireguliacija ir savikontrolė. Vertybinių nuostata Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį. Esminis gebėjimas Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiaudrinęs geba nusiraminti. 5.Savivoka ir savigarba. Vertybinių nuostata Save vertina teigiamai. Esminis gebėjimas Supranta savo asmens	Supranta savo jausmus, mokosi juos pavadinti, išreiškia bendraudamas ir vaizduotės žaidimuose. Dažnai kinta nuotaika ir emocinė būseną. Mano, kad kiti jaučia, galvoja, kaip jis. Pastebėjęs, kai pyksta, pasitraukia šalin, jei liūdnas-paglosto. Dalijimąsi savo žaislais dažnai suvokia, kaip asmens ribų pažeidimą. Supranta, kas gerai ir kas blogai. Išbando įvairius konfliktų sprendimo būdus (rėkia, neduoda daikto). Ištikus nesėkmei, kreipiasi pagalbos į suaugusį, padedamas jo nusiramina. Jausdamas nepasitenkinimą tiesiog nueina šalin, stebi aplinką atsisakydamas bendros veiklos. Bando suvaldyti neigiamus jausmus – suspaudžia lūpas, suraukia antakius, suspaudžia kumšteliu. Supranta, kad yra berniukas / mergaitė. Pavardina 5–6 kūno dalis. Domisi kūdikiais – ką jie gali ir ko negali. Reiškia norus vartodamas įvardį „aš“. Didžiuojasi savo atliktu darbu rodydamas jį, tikisi palankaus	Pradedą suprasti, kad skirtingose situacijose jaučia skirtingas emocijas, išreiškia mimika, balsu, veiksmais, poza. Atpažįsta kitų emocijas pagal veido išraišką, elgesį, veiksmus. Geriau supranta kitų emocijas ir jausmus, gali juos apibūdinti. Pavardina bei apibūdina savo jausmus, juos sukėlusias situacijas ar priežastis. Supranta, kad gali pats kontroliuoti kilusių jausmų raišką, stengiasi tinkamais būdais, neskaudindamas kitų, reikšti jausmus. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais, numato kaip jaustusi pats ar kitas įvairiose situacijose. Valdo savo emocijas, jausmus išreiškia įvairiais tinkamais būdais, padedančiais išvengti fizinės jėgos panaudojimo. Atsakingas už savo elgesį. Geba suprasti kito savijautą, ketinimus, akivaizdžiose situacijose skirti, kas gerai ir kas blogai, parodyti užuojautą ir padėti šalia esantiems. Pasako savo vardą, pavardę, amžių, lytį, pasakoja apie savo šeimos narius. Žino svarbią asmeninę informaciją ir geba pasakyti kitiems. Žaidžiant arba įprastoje aplinkoje pasitiki savimi

tapatumą („aš esu, buvau, būsiu“), pasako, kad yra berniukas / mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta, gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.	įvertinimo. Asmens nepriklausomybę pareiškia gindamas nuo kitų savo daiktus.	ir savo gebėjimais. Geba bendrauti, priimti nuo savo paties elgesio priklausančius sprendimus, numatyti savo elgesio pasekmes. Supranta kitų vaikų jausmus ir dažnai į juos tinkamai reaguoja.
6.Santykiai su suaugusiais. Vertybinė nuostata Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais. Esminis gebėjimas Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi, žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais.	Noriai žaidžia, ar ką nors drauge veikia su suaugusiuoju, jei veiksmai atliekami pakaitomis ir vaikas gali rinktis, siūlyti žaislą, jei yra pagiriamas, komentuojami veiksmai, palaikomas savarankiškumas. Mėgdžioja suaugusių veiksmus, kalbą, poelgius, emocijų raišką. Ramiai stebi nepažįstamus žmones, jei auklėtoja yra šalia.	Paprašo auklėtojos padėti susitarti dėl žaidimo ar išspręsti nesutarimą. Kreipiasi pagalbos, ištikus nesėkmei, įžeistas ar nuskriaustas. Be baimės tyrinėja vidinę ir išorinę aplinką, pakviečia suaugusįjį, kai jo prireikia. Tėvus ir pedagogus vertina kaip žinių šaltinį ir pamėgdžiojimo modelį. Užmezga vizualinį arba fizinį kontaktą su pasitikėjimą keliančiu suaugusiuoju. Supranta skirtumą tarp suaugusiųjų, kurie yra artimi ir gali, padėti (šeimos nariai, draugai, personalas), ir svetimų žmonių.
7.Santykiai su bendraamžiais. Vertybinė nuostata Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais. Esminis gebėjimas Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalijasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų	Domisi kitais vaikais ir ieško draugo savo žaidimams, kurie jungia 2-3 vaikus. Žaisdamas lengvai pyksta ir taikosi, reiškia pasitenkinimą, palankumą kitam: šypsosi, juokiasi, glosto, bučiuoja...Nujaučia kito emociją, bando paguosti. Pradeda kalbėtis vienas su kitu: pavadina žaislus, veiksmus, siūlo, prašo, komentuoja.	Toleruoja kitų fizinį artumą. Žaidžia šalia kito vaiko. Mėgsta paprastus žaidimus, pvz., slėpynes. Veikia/ žaidžia kartu su kitu vaiku. Sėkmingai įsilieja į grupę ir kartu žaidžia. Palaiko draugystę mažiausiai su vienu kitu vaiku. Noriai bendrauja su vaikais. Supranta kitų vaikų jausmus ir dažnai į juos tinkamai reaguoja. Atsižvelgai į kitų jausmus (globoja, jaunesnius, užjaučią sergantįjį, nusiminusį). Paragintas dalijasi žaislais su kitais.Paprašius kitam vaikui, pasidalija žaislais arba sutinka su principu „paileiui“. Dalijasi žaislais ir kovoja už kitų eilės

pasekmes sau ir kitiems. 16.Problemų sprendimas. Vertybinė nuostata Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti. Esminis gebėjimas Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtinių sprendimų pasekmes.	Imasi sudėtingos veiklos, atkakliai, keisdamas veikimo būdus, bando ją atlikti pats, stebi savo veiksmų pasekmes: Nepasiekdamas nuo lentynos daikto prisistumia kėdę. Nepavykus atlikti norimo veiksmo prašo pagalbos pas suaugusįjį.	teisę. Atsižvelgia į kitų nuomonę. Sutinka su kompromisu, kurį pasiūlo pedagogas arba bendraamžis. Siekdamas rasti kompromisą, įsitraukia į derybų procesą. Taikiai sprendžia konfliktus. Pasiūlo problemos sprendimo būdą; kai reikia, prašo suaugusiojo pagalbos. Priima suaugusiojo sprendimą dėl konflikto. Siekia suaugusiojo pagalbos sprendžiant konfliktą (pvz., verkia, prašo suaugusiojo pagalbos).
SVEIKATOS KOMPETENCIJA 1.Kasdienio gyvenimo įgūdžiai. Vertybinė nuostata Noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius. Esminis gebėjimas Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.	Savarankiškai naudojasi stalo įrankiais. Padedant suaugusiam, atsiraitoja rankoves, plauna rankas veidą, naudojami muilu, rankšluosčiu. Prašosi į tualetą, kai kurie jau nueina savarankiškai. Pratinasi sudėti žaislus į vietą. Orientuojasi grupės erdvėje (rūbinė, grupės kambarys, miegamasis), žino kur kas padėta. Laikosi nustatytų taisyklių, dienos režimo.	Noriai eina į darželį, prisitaiko prie pasikeitimų (lengvai adaptuojasi). Tinkamai elgiasi prie stalo, kelionėse, viešose vietose, turi mandagaus pasisveikinimo, atsisveikinimo, prašymo, atsiprašymo įgūdžius. Pats sutvarko savo žaidimų vietą, tausoja žaislus, daiktus. Tvarkingai apsirengia ir nusirengia, bando užsirišti batų raištelius, užsisagstyti sagas. Savarankiškai laikosi asmens higienos.žino keletą būdų, kaip saugoti sveikatą: neperšalti, nesusižaloti. Domisi savo kūnu, žino pagrindines kūno dalis. Pasako ko nori, kuo domisi, ką mėgsta. Patys tvarkosi savo asmeninius daiktus, dalijasi, saugo ne tik savo, bet ir draugų žaislus.

2. Fizinis aktyvumas. Vertybinė nuostata Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Esminis gebėjimas Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių – rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika. PAŽINIMO KOMPETENCIJA 10. Aplinkos pažinimas. Vertybinė nuostata Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Esminis gebėjimas Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis. 11. Skaičiavimas ir matavimas. Vertybinė nuostata Nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas. Esminis gebėjimas Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Jaučia dydžių	Susikibus rankomis eina ratelio, juda vorele, nepargriūdamas spiria kamuolį, pašoka į viršų abiem kojom, pagauna sviedinį abiem rankom prie krūtinės. Bėga keisdamas kryptį ir greitį. Kelias sekundes pastovi ant vienos kojos. Lipa laiptais pakaitiniu žingsniu. Tiksliau konstruoja, veria sagas. Stebi vorele einančias skruzdės ir svarsto, kur jos keliauja. Domisi sniego savybėmis: kodėl ištirpo senis besmegenis? Laisto gėles suvokdamas, kad vanduo joms padeda augti. Maitina augintinį sakydamas – jis alkanas. Pagal dydį sudeda piramidės žiedus. Į vieną eilę rikiuoja skirtingų dydžių žaislus, atskirai grupuoja didesnius, mažesnius, pvz.: mašinėles. Išskiria formas- iš karoliukų krūvos išrenka tik apvalius karoliukus. Supranta sąvokas apie vietą ir padėtį: ant, nuo, po, į, iš; nuotolį: arti, toli, šalia ir pan.	Stovėdamas pasistiebia, atsistoja ant kulnų, stovėdamas atlieka įvairius judesius kojomis bei rankomis. Eina ant pirštų galų, eina siaura linija, gimnastikos suoleliu, lipa laiptais aukštyžemyn nesilaikant už turėklų, šokinėja abiem ir ant vienos kojos, nušoka nuo paauskstinimo. Pieštuką ie žirkles laiko beveik taisyklingai. Veria ant vievelės smulkius daiktus, užsisega, atsiseiga sagas. Meta, spiria kamuolį iš įvairių padėčių. Įsisupa ir supasi supynėmis. Važiuoja dviračiu. Išmano medžių, gėlių, daržovių, vaisių ir kt. augalų, gyvūnų pavadinimus. Klausia, samprotauja kodėl nuo medžių krinta lapai. Klausia, samprotauja kodėl nuo medžių krinta lapai. Pasako savo ir savo artimųjų vardą, pavardę, šeimyninį ryšį, gyvenamąją vietą. Deda popierių, plastmasę stiklą į skirtingus atliekų rūšiavimo konteinerius Skaičiuoja akmenėlius, lapus, paveikslėlius ar kt. daiktus nuo 1 iki 10 vieną skaitmenį priskirdamas vienam objektui, teisingai juos pavadina; grupuoja, klasifikuoja, lygina daiktus, daiktų grupes pagal vieną savybę, pvz. dėlioja gyvūnų, daržovių ir kt. figūreles pagal gyvenimo, augimo vietą, spalvą,

skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradedą suvokti laiko tĕkmę ir trukmę.		dydį ar pan. Priskiria save prie kitų, vilkinčių striukes, prie keturmečių ar penkiamečių, prie tamsiaplaukių ar šviesiaplaukių ir pan. Suvokia ir skiria paros dalis. Suvokia metų laikus, skiria jų kaitą.
15. Tyrinėjimas. Vertybiniė nuostata Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja. Esminis gebėjimas Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	Bando įvairias priemones: laistytuvus, skirtingų dydžių puodelius, piltuvėlius, samtukus, kempines. Naudoja žaislinio darbatalio įrankius. Sumaišo dažų spalvas, kad gautų naują spalvą. Vartoja žodžius apibūdinančius daiktų savybes: kietas, lygus, sunkus, lipnus.	Pastebi grupės, kiemo augalų (gėlių, daržovių) pasikeitimus, juos sėja, prižiūri, laisto. Išbando, tyrinėja, koks daiktas nuskęs, koks plauks, kas toliau nuskris - plunksnelė ar popieriaus lapelis, per kiek dienų išdygs skirtingų augalų sėklos, aiškinasi, kaip vanduo virsta ledu, o sniegas vandeniui ir kt. Stebi, kaip keičiasi kūnas augant, matuoja plaštakų, pėdų dydį, žymi savo aukštį matuokle, lentelėse.
17. Kūrybiškumas. Vertybiniė nuostata Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą. Esminis gebėjimas Savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.	Bando išreikšti save mimika, veiksmu, judesiu. Didžiuojasi savo kūryba ir darbais, rodo juos suaugusiam, tikisi pagyrimo, įvertinimo. Žaisdamas atlieka įvairius simbolinius veiksmus.	Įžvelgia naujas įprastų daiktų bei reiškinių savybes, pasitelkia vaizduotę ką nors veikdamas: žaisdamas, pasakodamas, judėdamas. Savitai suvokia ir vaizduoja pasaulį. Nori atlikti ir suprasti vis daugiau naujų, nežinomų dalykų, kelia probleminius klausimus, diskutuoja, svarsto įsivaizduoja, fantazuoja. Drąsiai, savitai eksperimentuoja, nebijo suklysti.
18. Mokėjimas mokytis. Vertybiniė nuostata Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. Esminis gebėjimas Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus	Modeliuoja veiksmus ir siužetinio žaidimo epizodus: apsimeta gaisrininku, kai žaidžia su gaisrine mašinėle, laikydami žaislinį telefoną imituoja pokalbį. Atidžiai stebi suaugusių ir bendraamžių veiksmus, klausinėja, noriai pats išbando.	Pasako, ko nežino, kelia klausimą „kodėl?“ Varto knygeles, enciklopedijas, kitus leidinius, dalinasi skaitytų namuose knygelių, TV laidų įspūdžiais. Išklauses skaitomos knygelės, girdėtus dalykus sieja su savo patirtimi, komentuoja, klausinėja.

vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, spręsdamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.		Nepavykus pastatyti statinį, sudėlioti dėlionę, iškirpti norimą formą, bando iš naujo, kitą dieną.
KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA 8. Sakytinė kalba. Vertybinė nuostata Nusiteikęs išklausti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba. Esminis gebėjimas Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreiškdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.	Pasako savo ir kitų vardus, atsiliepia pašauktas vardu, mėgsta kalbėtis, klausinėti. Perpranta bendravimo būdą: kalbėdamas žiūri suaugusiam į akis, veidą. Pašnekovui prabilus, pakelia į jį akis. Įsijungia į pasakojimą, gauna informaciją klausdamas kas? kur? kada? Bendraudamas vartoja 2-5 žodžių sakinius. Vartoja kai kuriuos prielinksnius(į, ant, pro), įvardžius(aš, jis, man), jungtukus(ir, o, bet), neiginį – ne. Kartoja žinomas eilėraščių, dainelių frazes. Kartoja žodžius, kuriuos smagu klausytis(dun, dun).	Kalba daug, bet daro daug gramatinių klaidų. Žino ir pasako kur gyvena, klausinėja ką reiškia nežinomi žodžiai, kalbėdamas žiūri į akis. Klausosi aplinkinių pokalbių, sekamų pasakojimų, skaitomų, deklamuojamų kūrinėlių literatūrine kalba ir tarmiškai. Seka pagrindines pasakas ir kuria savo, pasakoja gerai žinomą istoriją, vertina veikėjų poelgius, pasakoja apie TV laidas, herojus, žino daiktų pavadinimus, parodo aptariamą daiktą ar atliekamą veiksmą, supranta prašymą, klausimą ar instrukciją, raiskia deklamuoja eilėraščius, pasakoja ką mato ilustracijoje. Pats pradeda pokalbį su to paties ar skirtingo amžiaus vaikais ir suaugusiais. Žaidžia įvairius žaidimus (parduotuvė, poliklinika ir kt.)Kalboje vartoja daugiaskieminius žodžius. Moka kalbėti tyliai, garsiai, kalba ir dainuoja lėtai ir greitai. Girdi pirmą ir paskutinį garsą žodyje, kaito daiktavardžius skaičiais ir linksniais, derina būdvardžius ir įvardžius, asmenuoja.
9. Rašytinė kalba. Vertybinė nuostata Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu. Esminis gebėjimas Atpažįsta ir rašinėja	Eksperimentuoja su įvairiomis žymėmis: linijomis, taškeliais, zigzagais, „rašo laišką“ – keverzojant popieriaus lape. Aplinkoje atpažįsta simbolius, pvz.: pirmą savo vardo raidę. Domisi knygoje esančiu tekstu, prašo	Domisi skaitymu, knygomis, įvairiais rašytiais tekstais. Pastebi žodžius, prasidedančius ta pačia raide, supranta aplinkoje matomų žodžių prasmę. Domėdamasis spausdintu tekstu klausinėja. Supranta, kad garsas siejasi su

raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti. 14. Iniciatyvumas ir atkaklumas. Vertybinė nuostata Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais. Esminis gebėjimas Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam ištraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais. MENINĖ KOMPETENCIJA 12. Meninė raiška. Vertybinė nuostata Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje. Esminis gebėjimas Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.	perskaityti. Nuolat energingai veikia, žaidžia, pats keisdamas veiklą ir veikdamas veržiasi į savarankiškumą: „Ne! Aš pats!“. Numatydamas ketinimus, siekia rezultato, pvz.: reikalauja atidaryti spintą, atkakliai bando užsegti sagą, suvarstyti batų raištelius. Neblogai valdydami riešą, kontroliuoja potėpius mėgaudamiesi procesu (linijos tampa lenktos, spiralinės, ovalios). Kuria kompozicijas, sudaro piešinių sekas. Kai kurie naudojami žirkėmis ir klėjais. Mėgdžioja gyvūnų, augalų judesius. Spontaniškai šoka kurdami kelių judesių seką. Drauge su suaugusiu žaidžia muzikinius žaidimus. Šypsosi, ploja, klausosi, trepsi klausydamas mėgstamus kūrinius.	raide, o raidės sudaro žodį, sugalvoja pavadinimus paveikslėliams, knygelėms. Iliustruoja pasakas, pasakojimus, istorijas, filmukus. Kopijuoja raides, paprastus žodžius. Bando rašyti raides, pradėdami savo vardo raidėmis, domisi ne tik rašikliais, bet ir kompiuteriu. Kompiuteriu spausdina savo vardą, trumpus žodžius. Pats pasirenka ir ilgesnį laiką kryptingai plėtoja veiklą vienas ir su draugais. Lengvai pereina nuo paties pasiūlytos veiklos jam, vaikų grupei ir visai vaikų grupei. Suaugusio pasiūlytą veiklą atlieka susitelkęs, išradingai, savaip, savarankiškai. Ilgesnį laiką pats bando įveikti kliūtis savo veikloje, nepavykus, kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. Muzika Klauso gamtos garsų, įvairių kūrinių, emociškai reaguoja į muzikos nuotaiką Eina ratelių, žaidžia muzikinius žaidimus, savarankiškai sumažina, padidina ratelį. Ritminiais, melodiniais, gamtos, savo gamybos instrumentais pritaria dainims, šokiams. Emocingai klausosi įvairaus stiliaus muzikos kūrinių, dainuoja sudėtingesnio ritmo, melodijos, platesnio diapazono vienbalses dainas, jas pakankamai tiksliai intonuoja. Šokis Žaidžia vaizduojamuosius šokius, šoka spontaniškai kurdamas. Šoka sukamuosius ratelius,

13.Estetinis suvokimas. Vertybinė nuostata Domisi, gėrissi, grožissi aplinka, meno kūriniais, menine veikla. Esminis gebėjimas Pastebi ir žavissi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos	Džiaugiasi savo, draugo, apranga emocingai reaguoja darnų garsų sąskambį, savo ir kitų darbelius, knygų iliustracijas, nuotraukas. Paklaustas atsako ar patiko, ar girdėtas, matytas kūrinėlis.	paprastų žingsnių šokius Soka sudėtingesnius ratelius, inprovizuoja, kuria, perteiktamas trumpą siužetą ar pasirinktą nuotaiką. Vaidyba, vizualinis menas. Žaisdamas su daiktu ar žaislu atlieka matytus veiksmus, judesius. Mėgdžioja šeimos narių kalbą, veiksmus. Spontaniškai reiškia emocijas, išpūdžius dailės priemonėmis ir medžiagomis, eksperimentuoja dailės medžiagomis ir priemonėmis, tyrinėja visus veikimo su jomis būdus. Patirtį išreiškia naudodamas įvairias linijas, jų derinius, geometrines ir laisvas formas, spalvas. Savo emocijas, patirtį, išpūdžius išreiškia kitiems atpažįstamais vaizdais. Kuria pagal asmeninį sumanymą, kuris procese gali kisti. Detalesniais, įtaigiais dailės darbais pasakoja realias ir fantastines istorijas, įvykius, kuria bendrus dailės darbus. Skirtingiems sumanymams įgyvendinti dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Keliais žodžiais ar sakiniais pasako savo išpūdžius apie klausytą muziką, dainelę, eilėraščių, pasaką, matytą šokį, vaidinimą. Skirtingai reaguoja klausydami ir stebėdami meno kūrinius, aplinką. Mėgaujasi meninės veiklos eiga, muzikavimu, šokiu, vaidyba, dailės veikla. Stengiasi kuo gražiau šokti, vaidinti, deklamuoti, dainuoti, groti, piešti, konstruoti. Pastebi papuoštą aplinką, meno kūrinius ir pasako kas jame gražu. Palankiai vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pasako savo mintį, kodėl gražu.

ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais.		Domisi kitų kūrybinėmis idėjomis, sumanymais, geranoriškai jas komentuoja.

Ugdymo (si) aplinka ir priemonės

Ugdymo procese kūrybinę pedagogo ir vaiko sąveiką užtikrina taikomi ugdymo(si) metodai bei priemonės. Didelę įtaką augančiam vaikui daro aplinka, kuri turi būti skatinanti veikti, atitinkanti vaikų raidos poreikius. Grupės aplinka suskirstyta į erdves įvairiems vaikų interesams tenkinti. Tai konstravimo, vaidmenų žaidimų, žaislai ir žaidimai, dailės, skaičių, raidžių, grupės biblioteka, vanduo, tyrinėjimai. Šios erdvės suteikia vaikams daugybę galimybių tyrinėti, atrasti, tobulėti. Vaikai, padedami auklėtojų, susikuria grupės taisyklės ir tai padeda vaikams ne tik ugdytis, bet ir prižiūrėti tvarką grupėje. Darželis džiaugiasi savo grupių unikalumu. Kiekviena grupė savita, turinti savo stilių. Įstaigoje kuriama tokia aplinka, kuri padėtų įgyvendinti programoje numatytus ugdymo tikslus, tačiau patenkintu skirtingo amžiaus vaikų poreikius. Aplinką kuria visa darželio bendruomenė.

Įstaigoje palaikomas geras mikroklimatas, kuriame vaikai galėtų draugiškai bendrauti vienas su kitu, neišryškėtų socialiniai sluoksniai. Pedagogai su vaikais bendrauja draugiškai, vaikuose mato asmenybę ir jai padeda lavėti. Vaikų, tėvų ir pedagogų tarpusavio santykiais siekiama bendro tikslo – visapusiško vaiko ugdymo.

Grupės baldai, įranga, ugdymo priemonės, grupių erdvės, kitos patalpos, lauko žaidimų aikštelės yra estetiškos, saugios, patogios, atitinkančios vaikų amžių. Pastoviai (esant galimybėms) atnaujinami grupėje esantis žaislai, atsižvelgiant į vaikų amžių ir poreikius, atnaujintos lauko žaidimų aikštelės senas priemonės pakeičiant medinėmis. Pakeisti baldai grupėse, įrengta naujų žaidimo zonų, kompiuterių grupė. Pritaikytas Reggio Emilia ugdymo sistemos metodas vaikų kasdieninėje veikloje. Įsigytas šviesos stalas. Visų grupių patalpos yra labai patogios – dideli žaidimų ir persirengimų kambariai, atskiri miegamieji su stacionarinėmis lovelėmis.

Vaikų meninei veiklai kuriama saviraišką žadinanti aplinka. Meninės veiklos metu ugdytiniai naudoja įvairias dailės raiškos priemones, įvairias medžiagas, antrines žaliavas, gamtinę medžiagą, muzikiniai instrumentai, garso ir vaizdo įrašai, lėlių teatro lėlės, dekoracijos, įvairi atributika erdvių įsirengimui. Nuolat papildomos kūrybinės veiklos erdvės naujomis priemonėmis.

Sveikatingumo, judėjimo poreikį tenkinti įsigyjama sporto priemonių lauko aplinkoje (kamuoliai, virvės, lankeliai, rogutės, treniruokliai, triratukai, trikrepsiai, futboliuko vartai ir kt.). Lauko žaidimų aikštelės yra estetiškos, saugios, patogios, atitinkančios vaikų amžių. Vidaus patalpose (kopėtėlės, čiužiniai, lankai, šokdynės, supynės, kamuoliai, ir kt.). Specialiųjų poreikių vaikams įsigyta naujų ugdymo priemonių korekcinio darbo tobulinimui. Sudarytos visos sąlygos korekcinei veiklai su vaikais.

Kasdienio gyvenimo įgūdžiai – tai vaiko sveikatai saugoti ir stiprinti būtini įpročiai ir elgesys. Šių įgūdžių ugdymuisi naudojamos priemonės grupės puošimui, stalo serviravimui, higienai užtikrinti. Kūno švaros ir aplinkos tvarkymo įpročius vaikai ugdomi kiekvieną dieną savarankiškai apsirengdami, tvarkydami žaislus ir kt. Sveikos gyvensenos pagrindų vaikai įgyja nuolat gamindami įvairius patiekalus, susipažindami su maisto produktais. Taip pat įsigyjama ugdymo(si) priemonių, tai knygos, plakatai, įrankiai, įvairi buitinė technika, vaizdo įrašai. Mokantis apie žmogaus kūno sandarą naudojami muliažai, plakatai, knygos, stalo žaidimai, dėlionės, konstruktoriai.

Komunikacinei veiklai naudojamos priemonės: įvairios knygos (pasakų, spalvinimo apie gyvūnus, augalus, skaičius, raides, eilėraščių, vaikiškos enciklopedijos, užduotėlių knygos ir

kt.), konstrukciniai ir stalo žaidimai, kompiuteriniai žaidimai. Organizuojamos edukacinės valandėlės ugdytiniams suteikia naujų įspūdžių, kurie skatina vaikus, reikšti savo mintis žodžiu, išsakyti savo nuomonę, papasakoti patirtus išgyvenimus.

Bendravimui naudojami įvairūs kūrybiniai, stalo žaidimai. Vaikai dėlioja dėliones, konstruoja, grupuoja, lygina, klasifikuoja taip padidėja jų matematinio ugdymosi galimybės. Jie mokosi vieni iš kitų ir taip greičiau įsisavina išgirstą informaciją.

V. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vaiko pasiekimų vertinimas – būtina kokybiška ugdymo proceso dalis. Vertinimas – tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymo ypatumus bei daromą pažangą kaupimas ir apibendrinimas. Vertinimas padeda pedagogams, analizuoti ugdymo instituciją lankančio vaiko pasiekimų kaitą. Vaiko pasiekimų vertinimo tikslas – geriau pažinti vaiką, išsiaiškinti ugdymo ypatumus, nustatyti pasiekimų lygį ir daromą pažangą, numatyti ugdymo perspektyvas, pritaikyti ugdymo procesą vaiko ar vaikų grupės poreikiams bei galimybėms. Vaiko pasiekimų vertinimas padeda siekti ugdymo kokybės ir programoje iškeltų tikslų.

Vaikas vertinamas, siekiant jį pažinti, nustatyti jo pasiekimų lygį, užfiksuoti ugdymo(si) pažangą, numatyti ugdymosi tęstinumą. Atsižvelgdamas į vaiko pasiekimų rezultatus, pedagogas planuoja tolimesnį vaiko ugdymą(si). Dažniau vertinami vaikai turintys ugdymosi problemų, nuolat stebint jų daromą pažangą ir nustatant sritis, ugdymo(si) pasiekimų žingsnius, į kuriuos orientuojantis rengiami ugdymo planai, kuriama ugdymo aplinka, vertinama ugdymo(si) kokybė.

Pagrindiniai vaiko gebėjimų vertintojai – tiesiogiai su vaikų dirbantys pedagogai ir įstaigos specialistai. Vaiko pasiekimų vertinimo procese dalyvauja tėvai (globėjai), vaikai. Vaikų gebėjimai vertinami vadovaujantis gauta iš tėvų ar globėjų informacija. Klausimynas, iš kurio atsakymų gaunama informacija apie vaiko individualius įpročius: kokia jo sveikata, charakteris, elgsena, kokios paramos jam reikia, kokie jo tėvų lūkesčiai. Vertinimo medžiaga analizuojama (norint atsakyti į klausimą, ką ši informacija sako apie vaiką ir jo ugdymosi procesą) ir dokumentuojama vaiko pasiekimų apraše.

Specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų pasiekimų ir pažangos vertinime dalyvauja Kauno lopšelio – darželio specialistai. Vaikų, turinčių kalbėjimo, kalbos ir komunikacijos sutrikimų ugdymas ikimokykliniame amžiuje turi ypatingą reikšmę tolimesniam jų mokymuisi mokykloje ir lemia asmenybės formavimąsi. Mokslo metų pradžioje logopedas fiksuoja vaiko kalbos išsivystymo lygį ir numato korekcinio darbo būdus, o metų gale – padarytą pažangą. Taip pat teikia rekomendacijas tėvams (globėjams), apie vaiko ugdymosi galimybes, numatomus pagalbos būdus. Pildomos kalbos kortos, ruošiami korekcinio darbo planai, esant reikalui – individualios programos. Metų gale pildoma logopedų darbo ataskaitos forma, vaiko pasiekimai aptariamai, vaiko gerovės komisijoje, kartu su tėvais.

Neformaliojo ugdymo mokytoja kūno kultūrai, remdamasi gydytojų nustatytais diagnozėmis ir išvadomis, parenka pratimų kompleksą ir dirba su vaikais individualiai. Mokslo metų viduryje ir pabaigoje fiksuoja pasiektus rezultatus. Įstaigos ugdytinių fizinis aktyvumas vykdomas pagal kalendorinį darbo planą. Veiklos vyksta su turimomis priemonėmis, darželio aikštelių erdvėse, salėje, vykstama į Kalniečių parką. Kūno kultūros veikla organizuojama visoms vaikų amžiaus grupėms. Veiklos pajvairinamos muzikiniais įrašais, įvairiomis tradicinėmis ir netradicinėmis sporto priemonėmis.

Ugdymo sričių vertinimo kriterijai ir forma numatomi iš anksto, kurie nesutrikdo vaiko išgyvenimų, garantuoja vertinimo procedūrą.

Vertindami ugdymo pasiekimus siekiame:

- stebėti vaiko daromą pažangą;
- išsiaiškinti vaiko poreikius ir galimybes;

- padėti vaikui pažinti save ir susivokti, kas jam sekasi gerai, o kur reikia pagalbos;
- suteikti tėvams (globėjams) informaciją apie vaiko pasiekimus, pažangą;
- stiprinti ryšius tarp vaiko, tėvų (globėjų) ir darželio;
- įvertinti savo darbo rezultatus.

Vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimo metodai:

- Vaiko stebėjimas organizuotoje ir neorganizuotoje veikloje – pagrindinis vaiko pažinimo būdas.
 - Pokalbis su vaiko tėvais (globėjais), anketos tėvams, siekiant sužinoti tėvų lūkesčius ir nuomonę apie vaiko pasiekimus ir pažangą.
 - Specialistų stebėjimai (fiksuoja vaiko gebėjimus ir numato korekcinio darbo būdus).
 - Vaiko veiklos ir kūrybos analizė (kūrybinių darbų fiksavimas, veiklos aprašai su nuotraukomis, vaizdo įrašai, rašytinės kalbos pavyzdžiai, skaičių rašymo užduotys ir kt.).
 - Vaiko saviraiškos analizė (žaidybinės situacijos, vaidyba, žodinė kūryba, kūrybiniai darbeliai, deklamavimas ir kt.)

Vaiko pasiekimų vertinimo dažnumas:

Pradinis vaiko pasiekimų vertinimas atliekamas pradėjus vaikui lankyti įstaigą. Įvertinami vaiko turimi gebėjimai, išsiaiškinami jo poreikiai. Kiti vaiko pasiekimų vertinimai įstaigoje atliekami 2 kartus per metus: rudenį (spalio mėn.) ir pavasarį (gegužės mėn.). Vaiko pasiekimų vertinimas atliekamas ir tada, kai vaikas pradeda lankyti ugdymo įstaigą mokslo metų viduryje.

Informacijos apie vaiko pasiekimus ir pažangą fiksavimas ir pateikimo formos.

Vaiko pasiekimai ir pažanga fiksuojami, naudojantis metodiniu leidiniu Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu, kuriame išdėstyta aštuoniolika ikimokyklinio amžiaus vaiko pasiekimų sričių su vertybinėmis nuostatomis ir esminiais gebėjimais.

Vaiko ugdymo(si) pasiekimai kaupiami „Vaiko aplanke“. Į jį dedame stebėjimų aprašus, vaiko dailės ir kitus darbelius, pačių vaikų mintis, įdomius posakius, vaiko pasamprotavimus, įdomius klausimus, nuotraukas, pedagogų vertinimą apie vaiko pasiekimus, atrinktą vaiko pažangą ir pasiekimus rodančią informaciją.

Įstaigos lankančių vaikų ugdymo pasiekimų apibendrinimo rezultatai aptariami mokytojų tarybos posėdyje, kur numatomas ugdymo veiklos tobulinimas.

Vaikui pereinant į priešmokyklinio ugdymo grupę „Vaiko aplankas“ su ugdymo(si) pasiekimais ir kita informacija apie vaiką perduodama priešmokyklinio ugdymo pedagogui.

Informacija apie vaiką ir jo pasiekimus teikiama tėvams ar globėjams tik individualių pokalbių metu ir prieinama tik tiesiogiai su vaiku dirbantiems pedagogams.

VI. NAUDOTI ŠALTINIAI IR LITERATŪRA

1. Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymas (Žin., 1991, Nr.23-593; 2003 Nr. 63-2853).
2. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005-12-29 įsakymas Nr. ISAK-2667 „Dėl gabių vaikų ir jaunuolių ugdymo strategijos“.
3. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2003 m. gruodžio 17 d. įsakymas Nr. A1-207 „Dėl darbo su socialinės rizikos šeimomis metodinių rekomendacijų patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr.9-254).
4. Lietuvos Respublikos ir mokslo ministro 2005-04-18 įsakymas Nr. ISAK-627 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“ (Žin., 2005, Nr. 52-1752).
5. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005-07-22 įsakymas Nr. ISAK-1557 „Dėl ikimokyklinio ugdymo mokyklos vidaus audito metodikos“ (Žin., 2005, Nr. 94-3522).
6. Jankauskienė L., Šeibokienė G. Pažvelkime į pasaulį vaiko akimis. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
7. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995 m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. I-983.
8. Adaškevičienė E. Vaikų fizinės sveikatos ir kūno kultūros ugdymas. Klaipėda: KUL, 2004.
9. Ankstyvojo ugdymo vadovas. Vilnius: Minklės leidyba, 2001.
10. Aukime sveiki ir stiprūs. Vaikų sveikatos ir fizinio ugdymo programa. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2000.
11. Bandzienė O., Bobrova L., Sapontienė Z. Vaikų kūno kultūra. Šiauliai, 2004.
12. Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2003.
13. Demokratiškos pedagogikos matai. Danų autorių straipsnių rinkinys kuriančiam pedagogui. Vilnius: Vilniaus kolegija, 2005.
14. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2014.
15. Kendall F. Ypatingi tėvai, ypatingi vaikai. Vilnius, Adrena, 2001. Pažvelkime į pasaulį vaiko akimis (sud. L.Jankauskienė, G. Šeibokienė). Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
16. Louisiane G. Trečio tūkstantmečio vaikai. Vilnius, 2001. Projektų metodas ir pedagoginės studijos. Vilnius: Gimtasis žodis, 2001.
17. Markevičienė E. Reggio Emilia ikimokyklinio ugdymo sistema. Pirmoji pažintis. Vilnius, 2008.
18. Monkevičienė O. Ankstyvojo ugdymo vadovas. Vilnius: Minklės, 2001.
19. Rauckis J., Drungilienė D. Ankstyvojo amžiaus vaikų kūno kultūros programa. Vilnius, 2003.
20. Saugėnienė N. Ugdymo programų planavimas ir realizavimas. Kaunas: KTU, 2003.
21. Teresevičienė M., Gedvilienė G. Mokymasis grupėse ir asmenybės kaita. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 2003.
22. Vaiko sveikata ir saugumas darželyje. Šiauliai, 2000.
23. Verseckienė O., Marcinkas F. ir kt. Po tėviškės dangum. Etninio ugdymo gairės. 1995.